

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

УРЕЂУЈЕ

А. БЕЛИЋ

УЗ

СТАЛНУ САРАДЊУ

г. г. А. МЕЈЕ-А, проф. Collège de France, А. СТОЈИЋЕВИЋА, проф. Унив. у Љубљани, К. НИЧА, проф. Унив. у Кракову, Љ. СТОЈАНОВИЋА, акад. у Београду, М. РЕШЕТАРА, проф. Унив. у Загребу, О. ХУЈЕРА, проф. Унив. у Прагу, Р. НАХТИГАЛА, проф. Унив. у Љубљани, СТ. ИВШИЋА, проф. Унив. у Загребу, СТ. М. КУЉБАКИНА, проф. Унив. у Београду, ФР. ИЛЕШИЋА проф. Унив. у Загребу, ФР. РАМОВША, проф. Унив. у Љубљани и Х. БАРИЋА проф. Унив. у Београду.

КЊИГА VI.



ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД 1926—1927.

види, врло рано, и то *као магичка формула*. Том циљу је свакако требало да послужи и темнићи натпис.

N. Bonwetsch је у збирци *Studien zur Geschichte der Theologie und Kirche I*, 80—4 у студији о тестаменту четрдесеторице севастиских мученика објавио четири каталога са именима тих мученика. Ред њихових имена у тим каталозима није исти. Ја немам при руци ту Бонвечову расправу, али би занимљиво било констатовати, да ли се и са којим од тих каталога слаже ред имена у темнићком натпису.

Сш. Сџанојевић.

2. Траг једној Вуковој народној женској песми у књижевности 16 века.

У петој књизи Вукових Српских Народних Пјесама, „у којој су различне женске пјесме“, на страни 392 у државном издању, под бројем 522, налази се и ова песмица, унета из штампане Вукове збирке С. Н. Пјесме из Херцеговине:

Шта је оно славићу?

Славуј, слатки разговоре!
Што није чути пјесне твоје?⁵⁰⁾
Не чудим се све ни теби,
Већ се чудим тој даници,
Што те таји у тамници.
У тамници, у травици,
У зеленој дубравици!

Да народна песма ова није сачувана у првобитној форми, доброј и смисаоној, види се одмах већ и по пометености у садржини њеној. Чудити се даници што славуја крије у тамници у дубравици, још иде; али откуда де га крије у *травици*?

На давнину, од које путујући доспе из Херцеговине у Вукову збирку, могла би упућивати и старинска форма: *пјесна*, примљена, додуше, већ и у народски говор, по коме је и Вук прво издање своје збирке назвао: *Пјеснарица*.

Објашњења пак, и за садржину и за старину, добива ова песмица кад је упоредимо са „Пјесанцом штурку“ дум-Мавра Чавчића Ветранића (*Stari Pisci Hrvatski*, књ. III):

⁵⁰⁾ Припјев уза сваку врсту.

Штурче, слашки разговоре
једа те је која вила
у зелени посрјед горе
чемериком опојила?

Тер није чуши твоје дјесни,
да ме тихо разговори,
од тужице и бољезни
моје срце које гори.

Зач ве зора бијела праска,
а *даница* зове данак,
и жубери птица свака
оставивши ноћни санак;

Само *дјесон* није чут твоју
мимо птице све остале,
ке с *даницом* рајском поју
тер небеску Дјеву хвале.

Драги штурче и љувени,
ако нијесу туге које
у *шравици* у *зелени*
обујмиле срце твоје,

Покомоли мало главе,
помоли се *из шравице*
без прикора и забаве
од небеске згар *данице*.

Ље се чудим шој даници
како тебе с небес згара,
иди се шајиш у шравици,
не кори те и не кара?

Зашто би се пристојало
да те кара, да те кори,
меу створење све остало
твоје дјесни *иди не чује*.

Тјем се болим и тугују
у жалости рад љубави,
сваке птице гди свуд чују
биљишући по *дубрави*.

И појући бријеме трају
тер краљици свих краљица
у пјесанце хвале дају,
ка је свјетл'ја нер *даница*.

Тјем, придраги, *слашки* штурче,
умоли се жељну мени,
немој тако стати муче
У шравици у зелени. И т. д.

Да је ова Ветранићева пјесанца, на дугом путу свом од половине 16. века до почетка 19, сачувана бар у овом и оволиком одломку, целом, могла би то чување своје оправдати садржином. Овако крњој и садржином збрканој, како ју је Вук добио из Херцеговине, потребно је друго неко оправдање. По сталном припеви судећи, биће да ју је од заборава спасла само мелодија по којој је *јевана*.

Разумљивије већ је како је из палата, са тараца дубровачких „госпара“, доспела она међу херцеговачке „влашиће“, од којих су неки служили и по дворима и, нарочито, по летњиковцима дубровачких властелина, те имали прилике слушати и своје госпаре кад се веселе и певају, па и запамтити по нешто из тих за њих не потпуно разумљивих пјесанаца њихових, чија би им се мелодија свидела. После би се, пред другим „влашићима“, разметали знањем и госпарских пјесана, и ширили их даље, мењајући их по свом укусу (*славуј м. шшурац*) и схватању.

Д. Косић.